

DESTINUL UNUI PREOT ARDELEAN ÎN ROMÂNIA MARE. IOAN TECULESCU ÎNTRE TRANSILVANIA ȘI BASARABIA

Răzvan Mihai NEAGU¹

THE DESTINY OF AN TRANSYLVANIAN PRIEST IN GREATER ROMANIA. IOAN TECULESCU BETWEEN TRANSYLVANIA AND BASSARABIA

ABSTRACT

The activity and the main coordinates of Ioan Teculescu's life were addressed by us in a separate study. We point out here the fact that he distinguished himself in the dignity of protopope of Alba Iulia, becoming a personality of Transylvanian Orthodoxy. Like many other Romanian priests from the pre-war period, his activity was a happy combination between serving the altar and the national interests of the Romanian community. After the Great Union, to which he made a valuable contribution, the life and activity of Ioan Teculescu changed radically. Initially he was bishop of the Romanian Army and later bishop of Cetatea Albă-Ismail. In both ecclesiastical offices, he submitted a large volume of work, ensuring the good functioning of these dioceses. Bishop Iustianian was close to the Royal Family of Romania. He participated in numerous events with its members.

Keywords: bishop, Army, Transylvania, Bessarabia, Royal Family.

Preliminarii

Activitatea și principalele coordonate ale vieții lui Ioan Teculescu au fost abordate de noi într-un studiu distinct. Punctăm aici faptul că el s-a remarcat în demnitatea de protopop al Alba Iuliei, devenind o personalitate a Ortodoxiei din Transilvania. La fel ca mulți alți preoți români din perioada antebelică, activitatea sa a fost o fericită îmbinare între slujirea altarului și a intereselor naționale ale comunității românești. După Marea Unire, la care și-a adus o prețioasă contribuție, viața și activitatea lui Ioan Teculescu s-a schimbat radical, așa după cum vom vedea în prezentul material.

Ioan Teculescu și consolidarea Marii Uniri

La scurt timp de la marele moment din 1 decembrie 1918, Ioan Teculescu a fost prezent la intrarea primelor trupe ale Armatei Regale Române în Alba Iulia, în data de 18 decembrie 1918, protagoniștii fiind militarii Regimentului 5 Vânători „Mihai Viteazul”, comandat de locotenent-colonelul Vasile Găgiu. Acesta a venit cu trenul de la Blaj, fiind însoțit de protopopul greco-catolic de Cluj, Elie Dăianu, și oficialii blăjeni Victor Macaveiu și Alexandru Lupeanu. În Piața centrală a orașului Alba

¹ Profesor, doctor în istorie, Colegiul Tehnic Turda; e-mail: neagumihai20@yahoo.com.

Iulia, în fața Hotelului „Hungaria” (redenumit „Dacia”), Armata Regală Română a fost așteptată de elita românească. La banchetul dat în cinstea militarilor români, protopopul Ioan Teculescu a rostit următorul discurs: „Cum că noi v-am așteptat și am avut nădejde că veniți: iată suntem tot aici de o mie de ani! Oare Dv. ne-ați cucerit pe noi, ori noi pe Dv.? Noi zicem că noi v-am cucerit înainte cu două săptămâni când am declarat unirea cu Dvoastră. Când înbrătoșați Alba Iulia, înbrătoșați Poporul românesc întreg. Când cucerți Alba Iulia, ne cucerți pe noi toți. Eu însă vă spun, că ne-a cucerit și pe unii și pe alții duhul lui Mihai, și Reg[imentul] lui Mihai nu întâmplător a venit la Alba Iulia. Trăiască bravul ei comandant: colonelul Gagi”².

La sfârșitul anului Marii Uniri, protopopul a participat la petrecerea de Revelion, iar la miezul nopții a ținut un discurs în care a rememorat cele întâmplate în anul precedent, sperând la un an nou foarte bun.

Așa după cum afirmam anterior, în perioada interbelică cursul vieții lui Ioan Teculescu s-a schimbat radical, el devenind o mare personalitate a Ortodoxiei românești și a vieții publice, prin prisma faptului că va deveni episcop. De asemenea, a contribuit decisiv la organizarea vieții publice din Transilvania pe baze românești.

În prima zi a anului 1919, Ioan Teculescu a ținut o slujbă specială pentru Familia regală română, în prezența Regimentului 24 Dorobanți comandat de colonelul Andrei Nicolau³. În aceeași zi, alături de orașenii din Alba Iulia l-a primit la gară pe generalul Henri Mathias Berthelot, care a vizitat orașul Marii Uniri⁴. La 6 ianuarie 1919, protopopul Teculescu a oficiat în Piața centrală a orașului Alba Iulia slujba sfințirii apei la praznicul Botezului Domnului⁵.

Datele avute la dispoziție îl prezintă pe protopop ca un admirator și apropiat al Familiei Regale Române, fiind de-a lungul vieții sale de multe ori în preajma membrilor acesteia. La 10 aprilie 1919, îl întâmpină în orașul Marii Uniri pe principele Carol, moștenitorul tronului român (viitorul rege Carol al II-lea), aflat într-o vizită în Transilvania, iar la 30 mai 1919 are marea onoare să-i primească în orașul unirii, alături de primarul Camil Velican și prefectul județului Alba de Jos, Ioan Pop, pe Regele Ferdinand și pe Regina Maria, care se aflau într-un turneu prin mai multe orașe din Transilvania⁶.

Într-o primă fază, el și-a continuat implicarea socială și politică, optând să candideze pentru un post de senator din partea Partidului Național Român, în circumscripția electorală Alba Iulia, în cadrul primelor alegeri parlamentare de după Marea Unire (7 noiembrie 1919). Implicându-se în tumultuoasa viață politică a României interbelice, Ioan Teculescu a dobândit victoria, astfel că a făcut parte din primul par-

² *Alba Iulia*, nr. 3/11 decembrie (24 decembrie) 1918, Alba Iulia, p. 3.

³ *Ibidem*, nr. 3/8(21) ianuarie 1919, p. 3.

⁴ Mircea Păcurariu, *Mucenici și Făuritori ai Unirii*, București, Editura Trinitas a Patriarhiei Române, 2018, p. 258.

⁵ *Alba Iulia*, nr. 3/8(21) ianuarie 1919, p. 3.

⁶ Constantin Stan, *Activitatea episcopului Justinian Teculescu pentru realizarea și consolidarea Marii Uniri*, în „Angustia”, 13, 2009, p. 163; Emil Stoian, Sebastian Mălușelu, *Întâia vizită în Transilvania a Regelui Ferdinand și a Reginei Maria*, Baia Mare, Editura Marist, 2019, p. 148-162.

lament al României întregite între 1919-1920⁷. În cadrul primei ședințe a Clubului parlamentar al Partidului Național Român din 22 octombrie 1919, s-a ales un Comitet executiv din care făcea parte și protopopul Alba Iuliei⁸. La 24 aprilie 1920 a avut loc la Alba Iulia primul congres al Partidului Național Român de după Marea Unire, participând și Ioan Teculescu, care a fost ales membru în Comitetul electoral, format din 100 de persoane, alături de elita acestei formațiuni⁹. Marele istoric Nicolae Iorga, participant și el la acest congres, își amintește în memoriile sale că a fost primit în gară de protopopul Alba Iuliei, Ioan Teculescu¹⁰.

Nu a uitat niciodată de vocația sa preoțească, iar între 13-14 aprilie 1921 a participat la congresul biblic al Asociației „Andrei Șaguna” a clerului din cadrul Mitropoliei Ortodoxe Române din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, care a avut loc la Sibiu, unde a ținut și un discurs, vorbind despre preoție și Sfânta Scriptură¹¹.

Informațiile vehiculate în presa epocii interbelice îl prezintă pe Ioan Teculescu participând la marile evenimente ale vremii. Astfel, la 8 octombrie 1922, în cadrul unor ceremonii religioase impresionante a avut loc sfințirea Catedralei Încoronării din Alba Iulia, eveniment la care a participat și protopopul ortodox al locului, în mijlocul unui ales sobor de ierarhi și preoți, dintre care îi amintim pe mitropolitul Nicolae Bălan de la Sibiu, mitropolitul Gurie Grosu al Basarabiei, episcopii Nicolae Ivan al Clujului și Bartolomeu al Râmnicului¹².

Pecetluirea Marii Uniri a fost realizată prin încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria în Catedrala Încoronării din Alba Iulia, la 15 octombrie 1922. În cadrul acestei memorabile ceremonii, protopopul Alba Iuliei a susținut o alocuțiune, în care a evidențiat covârșitoarea importanță a momentului¹³. La scurt timp, în 21 noiembrie 1922, tot la Catedrala Încoronării, Teculescu a oficiat primul parastas în amintirea voievodului Mihai Viteazul, domnitorul primei uniri, și a ținut un discurs în care a evocat personalitatea marelui domnitor și însemnătatea acțiunilor sale¹⁴.

⁷ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 218/18 octombrie 1919, Brașov, p. 2; *Unirea Poporului*, nr. 220/16 octombrie 1919, nr. poporal 38, Blaj, p. 2; Alexandru Radu, *Alegerile Marii Uniri – noiembrie 1919. Lista completă a parlamentarilor aleși*, în „Sfera Politicii”, nr. 2 (196)/2018, p. 7; Mihai-Octavian Groza, *Alba de Jos*, în Bogdan Murgescu, Andrei Florin Sora (coordonatori), *România Mare votează. Alegerile parlamentare din 1919 la „firul ierbii”*, Iași, Editura Polirom, 2019, p. 125.

⁸ Alexandru Nicolaescu, *Elita interbelică a Partidului Național Român (1919-1926)*, în „Anuarul Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca. Series Historica”, Supliment 1, 2016, *Elites of the modern period in the Romanian historical research (18th century to 1948)*, editors: Iosif Marin Balog, Vlad Popovici, p. 213.

⁹ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 85/27 aprilie 1920, p.1.

¹⁰ Nicolae Iorga, *Memorii*, vol. III, *Tristețea și sfârșitul unei domnii*, București, Editura Națională S. Ciornei, 1931, p. 14.

¹¹ *Revista Teologică*, nr. 4-5/aprilie-mai 1921, p. 141.

¹² *Biserica și Școala*, nr. 42/16(29) octombrie 1922, Arad, p. 2-5; *Libertatea*, nr. 41/12 octombrie 1922, Orăștie, p. 3; Ionela Simona Mircea, *Catedrala Încoronării. Istorie și Har*, Alba Iulia, Editura Altip, 2017, p. 34.

¹³ C. Stan, *op. cit.*, p. 164-166.

¹⁴ *Biserica și Școala*, nr. 48/27 noiembrie (10 decembrie) 1922, p. 7.

De la preot la episcop

Cea mai mare schimbare în viața lui Ioan Teculescu a avut loc în anul 1923. Rămas văduv încă din 1909, el a decis să intre în cinul monahal, iar la 19 ianuarie/11 februarie 1923 a fost tuns călugăr de către episcopul Aradului, Ioan Ignatie Papp, la Mănăstirea Hodoș-Bodrog (jud. Arad), luându-și numele de Iustinian¹⁵. A urmat hirotonirea întru arhiereu din 18 martie 1923, care a avut loc în Catedrala Mitropolitană din București, în cadrul Sfintei Liturghii oficiate de mitropolitul-primat Miron Cristea și episcopii Nicodim Munteanu al Hușilor, Bartolomeu al Râmnicului și Visarion Puiu al Argeșului. În cadrul Marelui Colegiu Electoral din 29 martie 1923, Iustinian Teculescu a fost ales episcop al noii episcopii a Armatei, cu titlul de Alba Iulia¹⁶. Regele Ferdinand I-a investit în importantul oficiu bisericesc la 31 martie 1923¹⁷. Iustinian Teculescu a fost instalat la 10 aprilie 1923. În această calitate și-a adus o contribuție majoră la organizarea clerului militar (pe baza Legii privitoare la organizarea clerului militar din 6 august 1921) și la asigurarea asistenței religioase în diferitele unități militare. Pe plan legislativ, episcopul Iustinian a contribuit la elaborarea „Regulamentului privind punerea în aplicare a Legii privitoare la organizarea clerului militar” (1924)¹⁸. Spirit deschis și minte ageră, Iustinian Teculescu a înțeles și nevoile spirituale ale militarilor, care nu erau ortodocși, ierarhul preocupându-se de a avea un cleric musulman, Islam Ali Cocoi, pentru Divizia 9 Infanterie din Dobrogea¹⁹. Dacă la începutul păstoririi sale ca episcop al Armatei existau abia trei preoți militari, la sfârșitul episcopatului său militar erau 26²⁰.

În contextul inaugurării Mormântului Ostașului Necunoscut, episcopul Iustinian Teculescu a fost prezent la toate ceremoniile oficiale dedicate acestui eveniment. Solemnitățile au debutat la Mărășești, unde au fost onorați cei care și-au dat viața pentru țară în timpul Primului Război Mondial. Astfel, au fost aduse rămășițele pământești a zece eroi necunoscuți, care au murit în luptele de la Mărășești, Topraisar, Chișinău, Jiu, Azuga, Predeal, Muscel, Mărăști, Cerna și Târgu Ocna. La 14 mai 1923 a fost oficiată o ceremonie religioasă de către mitropolitul Pimen al Moldovei și Sucevei și episcopii Lucian Triteanu al Romanului și Iustinian Teculescu al Armatei, în prezența ministrului de război, generalul Gheorghe Mărdărescu. La finalul ceremoniei, un orfan de război, elevul Amilcar Săndulescu din Craiova, a ales un sicriu cu trupul unui soldat necunoscut pentru a fi dus la București, unde a fost expus publicului la Mănăstirea Mihai-Vodă. Ziua de 16 mai 1923 a fost rezervată pelerinajului public, după care sicriul a fost transportat în Parcul Carol. La 17 mai 1923, în prezența membrilor Familiei Regale, în frunte cu Regele Ferdinand și Regina Maria, în mijlocul unui public din care nu au lipsit reprezentanții corpului diplomatic acreditat la Bucu-

¹⁵ *Ibidem*, nr. 5/29 ianuarie (11 februarie) 1923, p. 8.

¹⁶ *Libertatea*, nr. 14/1923, p. 1.

¹⁷ Ilie Șandru, Valentin Borda, *Un nume pentru istorie – Patriarhul Miron Cristea*, Târgu-Mureș, Casa de Editură „Petru Maior”, 1998, p. 145.

¹⁸ Aurel Pentelescu, Ionuț-Constantin Petcu, *Episcopii Armatei Române. Biografii. Documente (1921-1948)*, București, Editura Militară, 2016, p. 49.

¹⁹ *Ibidem*, p. 56.

²⁰ *Ibidem*; Marius-Cătălin Mitrea, *Episcopia Armatei Române – apostolat în slujba patriei*, în „Misiunea”, nr. 1/2014, p. 56.

rești, a fost oficiat un alt ceremonial religios de către înalte fețe bisericești: mitropolitul primat Miron Cristea, mitropolitul Pimen al Moldovei și Sucevei, episcopii Lucian al Romanului, Ilarie al Tomisului și Iustinian al Armatei și a fost inaugurat oficial Mormântul Ostașului Necunoscut²¹.

La 8 noiembrie 1923, episcopul Iustinian l-a hirotesit protopop al preoților militari pe Ioan Dăncilă, cleric care funcționa la garnizoana Sibiu și participase la Primul Război Mondial. Ceremonia a avut loc în Catedrala Încoronării de la Alba Iulia²².

Devenit în scurt timp o figură reprezentativă a Ortodoxiei românești, prin harul și charisma sa, Iustinian Teculescu a fost invitat la diverse evenimente bisericești, dar și laice, pe care le-a onorat cu prezența. La 6/19 martie 1924, cu ocazia alegerii noului episcop de Huși, în persoana lui Iacob Antonovici, Iustinian Teculescu a fost cel care a oficiat slujba *Te Deum*-ului la Catedrala Mitropolitană din București²³.

Grija pe care a arătat-o episcopul Armatei, Iustinian Teculescu, pentru clerul militar, a fost una deosebită, asistența spirituală a soldaților și ofițerilor fiind tratată ca o chestiune fundamentală. Astfel, între 7-18 aprilie 1924, Teculescu a vizitat garnizoanele din Arad, Cluj, Oradea și Timișoara, în fruntea unei delegații din care mai făceau parte, printre alții, diaconul George Jurebiță și protopopul militar Ioan Dăncilă²⁴.

La 25 mai 1924, episcopul Armatei sfințește piatra de temelie a Palatului Societății Tinerimea Română din București (Bulevardul Schitu Măgureanu, nr. 4)²⁵. Alături de episcopul Buzăului, Ghenadie Niculescu, la 28 septembrie 1924 episcopul Armatei a sfințit cripta Monumentului eroilor de la Mărășești, zidită de Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române, prin subscripție publică²⁶. Promotor al cultului eroilor din Marele Război, episcopul Armatei s-a aflat în 19 octombrie 1924 la Institutul Sanitar-Militar din București, pentru a sfinți monumentul dedicat celor 300 de medici căzuți în lupta cu tifosul exantematic în perioada Primului Război Mondial²⁷.

Un cleric transilvănean în Basarabia

În anul 1924, Iustinian Teculescu a fost chemat pentru o altă slujire arhierască, în Bugeac. Înalțul ierarh i-a păstorit pe credincioșii ortodocși din sudul Basa-

²¹ *Biserica și Școala*, nr. 20/14(27) mai 1923, p. 5-7; *Foaia Diecezană*, nr. 19/7(20) mai 1923, Caransebeș, p. 3-6; *Libertatea*, nr. 21/24 mai 1923, p. 1; Alexandru Donovici, *Mormântul soldatului necunoscut*, în „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, vol. I, 2001-2003, p. 377.

²² A. Pentelescu, I.-C. Petcu, *op. cit.*, p. 57.

²³ *Biserica și Școala*, nr. 12/17(30) martie 1923, p. 7; *Foaia Diecezană*, nr. 10/10(23) martie 1924, p. 5.

²⁴ Dragoș L. Curelea, Daniela Curelea, *Considerații cu privire la activitatea arhierască a părintelui Justinian Teculescu: episcopul militar de Alba Iulia (1923-1924) și episcop de Cetatea Albă și Ismail (1924-1932)*, în „Tabor”, nr. 9, p. 31.

²⁵ *Cultura Poporului*, nr. 64/15 iunie 1925, Cluj, p. 1; Maria Vieru-Ișaeș, *Alexandru Cristea (1890-1942) viața și activitatea reflectate în timp*, Chișinău, Editura Civitas, 2001, p. 147.

²⁶ *Renașterea*, nr. 41/12 octombrie 1924, Cluj, p. 7.

²⁷ *Cultura Poporului*, nr. 84/2 noiembrie 1924, p. 2.

rabiei ca episcop al Cetății Albe-Ismail în perioada 1924-1932. Regiunea unde harnicul cleric transilvănean a ajuns arhipăstor era una cu mari probleme. În primul rând, zona era un mozaic etnic, acolo se aflau comunități foarte importante de bulgari, germani, găgăuzi și ruși, care erau reticenți la valorile românești și manifestau sentimente de ostilitate față de statul român. Pe de altă parte, sudul Basarabiei era atunci o zonă predilectă pentru agenții NKVD, care organizau acțiuni de sabotaj și chiar acțiuni antinaționale, deghizate sub forma revoltelor bolșevice, care vizau destabilizarea pozițiilor României, cum a fost Răscoala de la Tatar-Bunar (15-18 septembrie 1924), în urma căreia Partidul Comunist din România, implicat în evenimente, a fost scos în afara legii. Tot pentru a submina autoritatea statului român în sudul Basarabiei, URSS a luat decizia de a crea la 12 octombrie 1924, pe malul stâng al Nistrului, un stat artificial, denumit Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească, cu capitala în orașul Balta. Printre măsurile luate de statul român pentru a stabili această zonă s-a numărat și crearea Episcopiei Cetății Albe-Ismail la 10 martie 1923²⁸. În acest context deosebit de agitat a ajuns Iustinian Teculescu să fie episcop în Basarabia de Sud. Vacantarea scaunului episcopal al Cetății Albe-Ismail s-a produs la 7 noiembrie 1923, când Nectarie Cotlarciuc a fost ales arhiepiscop al Cernăuților și mitropolit al Bucovinei. Marele Colegiu Electoral, întrunit la 17 decembrie 1924, sub președinția mitropolitului Pimen al Moldovei și Sucevei, l-a ales pe episcopul Armatei, Iustinian Teculescu, în scaunul vacant al eparhiei sud-basarabene²⁹. Precizăm că ministrul de justiție, George Mârzescu, a insistat pentru acesta, considerându-l a fi cel mai potrivit pentru a merge acolo ca episcop³⁰. A fost investit la 20 decembrie 1924. Iustinian Teculescu a fost instalat episcop al eparhiei Cetății Albe-Ismail la 21 decembrie 1924³¹. El avea în jurisdicția sa ecleziastică județele Cahul, Ismail și Cetatea Albă (sudul Basarabiei, zonă cunoscută sub numele de Bugeac). A fost al doilea episcop eparhiot al acestei noi unități ecleziastice³². Deoarece predecesorul său a stat foarte puțin în demnitatea de ierarh al părților sudice ale Basarabiei, i-a revenit lui Iustinian Teculescu misiunea de a ctitori această nouă eparhie din toate punctele de vedere: spiritual, instituțional și național. Pentru a-l ajuta în importanta misiune basarabeană, Iustinian Teculescu s-a bazat pe sprijinul consăteanului său George Jurebiță, care a îndeplinit oficiul de secretar eparhial, ocupându-se și de publicația lunară a eparhiei, „Buletinul Episcopiei Cetății Albe-Ismail”.

Primul eveniment de anvergură la care a participat Iustinian Teculescu ca episcop al Cetății Albe-Ismail a fost vizita suveranilor României Mari, Regele Ferdi-

²⁸ George Enache, *Episcopia Cetății Albe-Ismail în anii celui de-al Doilea Război Mondial*, în vol. „La Frontierele Civilizațiilor. Basarabia în context geopolitic, economic, cultural și religios”, colectivul de editare: George Enache, Arthus Tuluș, Cristian-Dragoș Căldăraru, Eugen Drăgoi, Galați, Editura Partener, Galați University Press, 2011, p. 327.

²⁹ *Renașterea*, nr. 1/4 ianuarie 1925, p. 7; *Unirea*, nr. 51-52/20-27 decembrie 1924, Blaj, p. 5.

³⁰ A. Pentelescu, I.-C. Petcu, *op. cit.*, p. 61.

³¹ Luminița Cornea, Constantin Catrina, Ioan Lăcătușu, *Teculeștii din neam în neam*, Sfântu Gheorghe, Editura Angustia, 2008, p. 35.

³² Nicolae Iorga, *Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor*, ediția a II-a revăzută și adăugită, vol. II, București, Editura Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, 1930, p. 303.

nand și Regina Maria la expoziția de la Chișinău (8-9 septembrie 1925)³³. El s-a numărat în soborul de ierarhi, condus de mitropolitul Gurie, care a oficiat slujba *Te Deum*-ului la Catedrala „Nașterea Domnului” din Chișinău.

La nici un an de la alegerea ca episcop în sudul Basarabiei, împreună cu mitropolitul de la Sibiu, Nicolae Bălan, și cu un grup de credincioși români, Iustinian Teculescu a efectuat un pelerinaj în Țara Sfântă și Egipt, desfășurat între septembrie-octombrie 1925. Au vizitat orașul Ierusalim, Marea Moartă, râul Iordan, Ierihon, Betania, Muntele Tabor, Capernaum, Nazaret, Bethleem, Alexandria și Cairo. Rețin atenția două momente deosebite din acest pelerinaj românesc. La sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci (14 septembrie 1925), episcopul Iustinian Teculescu și mitropolitul Nicolae Bălan au oficiat Sfânta Liturghie alături de patriarhul Damian I al Ierusalimului, în Biserica Sfântului Mormânt. La 3 octombrie 1925, Teculescu și Bălan, alături de care se afla generalul Arthur Văitoianu, au fost primiți în audiență de Regele Fuad al Egiptului la Alexandria³⁴.

Episcopul Iustinian s-a preocupat de soarta învățământului basarabean, care la acea dată era într-o stare nu tocmai bună. El a fost tot timpul conștient că un sistem educațional foarte bine pus la punct era garanția unei societăți sănătoase și prospere. De aceea s-a implicat în îmbunătățirea situației sistemului școlar dintre Prut și Nistru. Astfel, la 8 noiembrie 1926, Iustinian Teculescu a luat parte la inaugurarea cursurilor Facultății de Teologie Ortodoxă din Chișinău, alături de nume mari ale culturii românești: profesorul și academicianul Ioan Lupaș, marele filosof Nichifor Crainic sau scriitorul și teologul Gala Galaction³⁵.

Deși a ajuns ierarh într-o zonă relativ izolată, Iustinian Teculescu a fost prezent la marile sărbători ale neamului, precum și în Parlamentul României, acolo unde era senator de drept. Un moment cu o mare încărcătură spirituală și națională a avut loc în anul 1929, când s-a aniversat un deceniu de la Marea Unire. Fastuoasele ceremonii au avut loc în Alba Iulia, la 20 mai 1929, în prezența membrilor Casei Regale a României, în frunte cu micul Rege Mihai I. Au participat cei trei membri ai regenței: patriarhul Miron Cristea, principele Nicolae și juristul Gheorghe Buzdugan (fost președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție), reprezentanții corpului diplomatic acreditat la București și elita politică a României interbelice. Slujba *Te Deum*-ului a fost oficiată, printre alții, de mitropoliții Nicolae Bălan al Transilvaniei, Nectarie Cotlarciuc al Bucovinei și Gurie Grosu al Basarabiei, și de episcopii Iustinian Teculescu al Cetății Albe-Ismail și Nicolae Ivan al Vadului, Feleacului și Clujului³⁶.

Precum în perioada cât a fost protopop la Alba Iulia, Iustinian Teculescu s-a preocupat de zidirea unor noi biserici în Basarabia de Sud, activitate pe care a susținut-o în mod constant. Astfel, la 24 noiembrie 1929 a sfințit biserica din Caragacii Noi (jud. Cetatea Albă)³⁷. A avut în vedere, în mod deosebit, învățământul teologic basarabean, fiind prezent de multe ori în data de 30 ianuarie (la praznicul Sfinților

³³ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 91/10 septembrie 1925, p. 4.

³⁴ *Foaia Diecezană*, nr. 43/25 octombrie 1925, p. 4-5; *Revista Teologică*, nr. 10-11/octombrie-noiembrie 1925, p. 354.

³⁵ C. Stan, *op. cit.*, p. 167-168.

³⁶ *Cultura Poporului*, nr. 280/26 mai 1929, p. 2; *Libertatea*, nr. 22/23 mai 1929, p. 1-4.

³⁷ *Buletinul Episcopiei Cetății Albe-Ismail*, nr. 2/februarie 1930, Ismail, p. 10.

Trei Ierarhi) la serbarea patronilor spirituali ai Seminarului Teologic „Melchisedec Episcopul” din Ismail (școală creată în 1864). De asemenea, a desfășurat și o bogată activitate misionară, luptând pentru răspândirea Ortodoxiei în sudul Basarabiei și contra diverselor secte religioase.

Episcopul Iustinian Teculescu a efectuat numeroase vizitații canonice în cele trei județe ale eparhiei sale, încurajându-i pe preoți și credincioși și întărindu-i în credință. A fost un promotor al păcii, al înțelegerii interetnice și, nu în ultimul rând, al valorilor românești. A luat măsuri ferme pentru buna funcționare a eparhiei sale, având mereu în vedere situația concretă din teren. Astfel, în cadrul ședinței Consiliului Eparhial din 17 mai 1930, s-a înființat un al doilea post de preot și cântăreț la Coștangalia (jud. Cahul), cu obligația de a locui în Chioselia Mică, cu scopul de a se repara casa parohială de acolo și de a se zidi o biserică, după care se va constitui o nouă parohie în localitatea menționată³⁸.

Ierarhul basarabeian cu origini transilvănene a avut, așa cum am arătat deja, un respect deosebit pentru eroii români, promovând și cultivând aceste sentimente și în noua sa eparhie. La sărbătoarea Înălțării Domnului (Ziua Eroilor) din anul 1930, episcopul Teculescu a sfințit și inaugurat, la Ismail, Monumentul Eroilor și Cimitirul de onoare „Regele Ferdinand” de la Mănăstirea Cetatea, localizată pe malul Dunării, ambele dedicate tuturor celor căzuți în Primul Război Mondial, indiferent de naționalitate³⁹.

La 12 octombrie 1930, Iustinian Teculescu a sfințit biserica din localitatea Zoreni, filie a parohiei Frumușica Nouă (jud. Cetatea Albă)⁴⁰.

În anul 1932, starea sa de sănătate s-a deteriorat progresiv. În 6 iulie 1932, episcopul Teculescu a acceptat să fie transferat la un sanatoriu din Brașov, unde la 16 iulie 1932 a încetat din viață⁴¹. A fost un ierarh deosebit de respectat, inclusiv de alte comunități de credință, cum ar fi cea greco-catolică din Transilvania. Ilustrăm această aserțiune cu necrologul său, publicat în ziarul „Unirea Poporului” de la Blaj, nr. 30 din 24 iulie 1932: „A murit episcopul Iustinian Teculescu. Sâmbătă în 16 Iunie a închis ochii pe vecie, la Brașov, unde venise să-și caute alinare de-o boală grea, episcopul Iustinian al Cetății Albe și Ismail din Basarabia. Răposatul a fost pe vremuri, înainte de războiu, protopop ortodox la Alba Iulia și era cunoscut în tot ținutul Mureșului și al Munților Apuseni ca orator (vorbitor) vestit și luptător pentru nație. După înfăptuirea României Mari a fost numit episcop militar, apoi vlădică la Cetatea Albă și Ismail, unde a păstorit cu multă înțelepciune. De naștere era din ținutul Brașovului și se trăgea dintr-o foarte veche familie preoțească. Ca om înțeleghător și bun român ce era, cu uniții a trăit totdeauna în bună pace și frăție. Fie-i țărâna ușoară”⁴².

A fost înmormântat la Covasna în data de 19 iulie 1932, de un sobor de arhierei și preoți din care au făcut parte episcopul Ioan Stroia al Armatei, arhiereul Vasile

³⁸ *Ibidem*, nr. 6/iunie 1930, p. 24.

³⁹ *Ibidem*, nr. 7/iulie 1930, p. 16-17.

⁴⁰ *Ibidem*, nr. 12/decembrie 1930, p. 18-19.

⁴¹ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 58/24 iulie 1932, p. 4; A. Pentelescu, I.-C. Petcu, *op. cit.*, p. 65.

⁴² *Unirea Poporului*, nr. 30/24 iulie 1932, p. 3.

Stan, vicarul Mitropoliei Sibiului ca delegat al mitropolitului Nicolae Bălan și arhiepiscopul Vasile Pocitan, locțiitor al episcopiei Hușilor.

Activitatea sa deosebit de intensă l-a ținut departe de munca scriitoricească, astfel că episcopul Iustinian Teculescu este autorul unei singure cărți – „Pentru neam și pentru lege. Cuvântări și predici” (Sighișoara, 1931). A colaborat cu diverse publicații: „Revista Teologică”, „Telegraful Român”, „Gazeta Transilvaniei” etc.

Regatul României a știut să onoreze munca neobosită și activitatea pentru biserică și neam a episcopului Iustinian Teculescu. El a fost decorat cu: Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică”, clasa I; Crucea Ordinului „Coroana României”, în grad de comandor; Ordinul „Coroana României”, în grad de mare ofițer și Ordinul „Steaua României”, în grad de ofițer.